

VI MENER

De stengte arkiver

Regjeringen fortsetter sin politikk med de stengte arkiver. Under arbeidet med det historiske verket «Norsk krigsleksikon - 1940-45» møtte forfatterne stengte dører i Riksarkivet når de skulle ha personalopplysninger i landssviksaker. 41 av våre fremste krigshistorikere ble dermed hindret i den forskning som skulle være en soleklar forutsetning og noe av grunnlaget i et slikt verk. Vedtaket om de stengte arkivdører er fattet på høyeste hold, av kulturminister Åse Kleveland som ga den politiske velsignelse etter anke over Riksarkivets nei. Påfallende nok er holdningen i tråd med lignende avgjørelser tidligere, da Finansdepartementet som stanset skrivingen av historien om sin egen virksomhet - fordi sensitive opplysninger kunne skade karrieren for enkelte.

Når det offisielle Norge stenger sine arkiver for forskerne, har det både med politikk og kultur å gjøre. Noen vil kalle det ukultur med islett av paranoia. Vel er det uakseptabelt at mange i offentlig forvaltning ofte gir blaffen i Offentlighetsloven. Men når femti år gamle arkiver blir gjenstand for de samme holdninger, er det kritikkverdige.

En innstramning av regelverket i Riksarkivet har funnet sted. Det vil gjøre ny historieforskning om den annen verdenskrig og etterkrigstiden vanskelig. Forfattere og journalister er vant til å møte hindringer hos arkivarer. At profesjonelle forskere møter de samme stengte dører, er svært uheldig.

Mistanken om at det bak avslaget ligger en ubegrunnet frykt om at forskerne vil misbruke personopplysningene, er snublende nær. men det er ikke slik at en hvilken som helst amatørforsker skal kunne dukke opp i arkivene for å rote frem skjeletter fra skapet. Få om noen er interessert i misbruk av innsynsrett for å henge ut naboer eller uvenner som kanskje har et plettet rulleblad fra krigens dager. Og isåfall kan opplysninger hentes ut fra gamle aviser.

For forskere - og alle oss andre - er det viktig at fagfolk kommer med sine analyser og vurderinger av etterforskning, rettergang og dom i de enkelte saker. En slik dokumentasjon av underlagsmaterialet kan kaste nytt lys over vår nære historie, 50 år etter at det skjedde.

HD 12/8-95